

ת"פ 9196/10/17 - מדינת ישראל נגד עקב אבו סולב

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"פ 9196-10-17 מדינת ישראל נ' אבו סולב

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אליהו ביתן
בעניין:

המאשימה: מדינת ישראל

נגד

הנאשם: עקב אבו סולב

גזר דין

כללי

1. בטרם שמיעת הראיות, הגיעו הצדדים להסדר טיעון במסגרתו הודה הנאשם בעובדות כתב האישום המתוקן שהוגש נגדו, שאלה עיקריהן:

בתאריך 10.09.17 בסמוך לשעה 20:00, הנאשם נסע באוטובוס בקו באר-שבע דימונה. המדובר בכביש מספר 25, כביש בינעירוני ובו שני מסלולים בכל כיוון. האוטובוס היה מלא. כל מקומות הישיבה היו תפוסים ומספר נוסעים עמדו במעבר. נהג האוטובוס, ש.א. (להלן: "המתלון"), נהג באוטובוס במהירות של 100 קמ"ש והפעיל את מנגנון השיט במהירות זו. מספר דקות לאחר שהמתלון עצר את האוטובוס בתחנת אלאסם בה ירדו נוסעים, הנאשם התקרב מחלקו האחורי של האוטובוס לעבר קדמת האוטובוס ודרש מהמתלון בצעקות לעצור את האוטובוס ולאפשר לו לרדת. המתלון סירב לעצור את האוטובוס והודיע לנאשם כי יעצור רק בתחנה הבאה. לפתע, הנאשם אחז בהגה האוטובוס וסובב אותו בחוזקה, במטרה לסחוט את המתלון ולגרום לו לעצור את האוטובוס. בתגובה לכך, המתלון אחז בחוזקה בהגה האוטובוס, על מנת שהאוטובוס לא יסטה, והחל בבלימתו. האוטובוס היטלטל לצדדים, הנוסעים נהדפו מצד לצד וחלק מהם שעמדו במעבר, כמעט ומעדו.

תוך כדי בלימת האוטובוס, הנאשם המשיך לצעוק על המתלון, תוך שהוא מסובב את הגה האוטובוס וגורם לסטייתו ולעצירתו. במהלך הדברים, ובטרם עצירה מוחלטת של האוטובוס, הנאשם לחץ על מקשי ההפעלה השונים באוטובוס, ובהם מקשי פתיחת הדלתות ובורר ההילוכים, וזאת כדי לגרום למתלון לעצור את האוטובוס.

בעקבות מעשי הנאשם, המתלון עצר את האוטובוס עצירה מוחלטת, בנתיב הנסיעה הימני של הכביש ופתח את דלתות האוטובוס, והנאשם ירד מהאוטובוס ונמלט מהמקום.

2. על יסוד הודאת הנאשם בעובדות, כאמור, הוא הורשע בעבירה של סחיטה בכוח, לפי סעיף 427 סיפא לחוק העונשין תשל"ז-1977.

3. במסגרת הסדר הטיעון, הצדדים הסכימו שהתביעה תעתור להטיל על הנאשם 15 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי וקנס, וההגנה תטען לעונש כראות עיניה.

4. בעת ביצוע העבירה היה הנאשם צעיר מגיל 21 ובנסיבות קיימת חובה לקבל עליו תסקיר של שירות מבחן.

תסקיר שירות המבחן

בתסקיר שירות המבחן על הנאשם צוינו בין היתר הדברים הבאים -

הנאשם בן 19, רווק. תושב שבט אבו רקייק שבפזורה. נעדר עבר פלילי. טרם מעצרו שירת במשך חמישה חודשים כחייל בצה"ל והתגורר בבית הוריו. לדבריו סיים 12 שנות לימוד, ללא בעיות התנהגות או משמעת. תיאר את מהלך חייו כתקין. עם סיום לימודיו התיכונים התגייס לצבא. הביע שאיפות לחזור לשירותו הצבאי.

אשר לעבירה, מסר, כי במועד ביצועה חזר לביתו מהבסיס. בשלב מסוים האוטובוס חלף על פני התחנה שבה היה אמור לרדת. הוא ניגש לנהג והתברר לו כי עלה בטעות על קו אחר שלא עוצר בתחנה בה ביקש לעצור. הנהג השיב לו כי אינו יכול לעצור, והנאשם חווה אמירות אלה כמזלזלות, התעצבן ופעל כפי שפעל. לדבריו, לא הפעיל שיקול דעת מעמיק להתנהגותו ופעל מתוך סערת רגשות. שיתף כי מדובר במקרה חד פעמי וכי הפיק לקחים לאחר ששהה בתנאים מגבילים כחצי שנה. מסר כי אינו אדם אלים ובדרך כלל פועל בשיקול דעת. שלל נזקקות טיפולית.

שירות המבחן ציין כי הנאשם הגיע לפגישות פרטניות שנקבעו עמו ושיתף בעיקר בקשייו במעצר הבית. בשל קשיי שפה לא שולב בקבוצה טיפולית.

שירות המבחן התרשם כי לנאשם קווי חשיבה בלתי בשלים, הבאים לידי ביטוי בקשייו לבחון לעומק השלכות מעשיו על האחר ולבחון את הפוטנציאל הפוגעני שבהתנהגותו ובהתייחסותו המצמצמת לעבירה. שירות מבחן העריך כי הנאשם גדל בסביבה שאופיינה בעזובה רגשית ולא רכש כלים אדפטיביים להתנהגות.

שירות המבחן ציין כי לנאשם שאיפות נורמטיביות ושמאז האירוע לא נפתחו נגדו תיקים פליליים נוספים, אך הוסיף כי עדיין קיים סיכון הנובע ממאפייני תפקודו וקשייו לבחון השפעת התנהגותו על הנוסעים והמתלונן.

הומלץ להטיל על הנאשם מאסר בעבודת שירות, מאסר על תנאי וקנס.

טיעוני הצדדים

1. ב"כ המאשימה טען כי מעשי הנאשם פגעו בחירותו של המתלונן ובשיקול דעתו וכפו עליו את רצונו של

הנאשם, וסיכנו את חיי המתלונן ואת חיי 55 נוסעי האוטובוס. הוסיף, כי התנהגות הנאשם היתה אלימה ובריונית והיא מחייבת ענישה מרתיעה. הגיש פסיקה וטען כי נסיבות העבירות בפסקי הדין שהגיש קלות מענייננו. טען, כי חומרת העבירה מתעצמת מהעובדה שהיו באוטובוס למעלה מ- 50 נוסעים. טען כי מתחם העונש ההולם מתחיל ב - 15 חודשי מאסר בפועל, וזהו העונש לו עותרת המאשימה. אשר לתסקיר שירות המבחן, ציין, כי נסיבות חייו של הנאשם, ובכללם היותו חייל ללא עבר פלילי, אינן מצדיקות את התנהגותו. ועתר להטיל על הנאשם 15 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי וקנס.

הגיש דיסק ובו סרטון של מצלמת האוטובוס המתעד את האירוע.

2. ב"כ הנאשם ציין, כי בזמן ביצוע העבירה היה הנאשם כבן 18 ו- 5 חודשים והשתייך לקבוצת הבגירים- צעירים. רקעו המשפחתי קשה, ולמרות זאת הוא סיים 12 שנות לימוד, התגייס לצבא ולא הסתבך בפלילים. דפוסי חשיבתו נורמטיביים. הוא מעונין לחזור לצה"ל ובתום משפטו עניינו יובא בפני ועדה צבאית שתחליט על המשך שירותו. טען כי מדובר באירוע חד פעמי, שהסתיים ללא נפגעים. טען כי הנאשם לא שולב בטיפול, שלא באשמתו, אלא על רקע קשיי שפה, ולכן עניין השיקום אינו עומד על הפרק. בהתייחס לפסיקה שהוגשה מטעם התביעה, טען, כי מדובר באירועים חמורים יותר מענייננו. עוד טען, כי ניתן לראות בסרטון המתעד את האירוע מספר נוסעים צעירים המבחינים באירוע ונשארים אדישים לו. וטען, כי המתלונן יכל לעצור את האוטובוס מיד כשהתבקש ושהאירוע בכללו לא היה דרמטי במיוחד.

דין והכרעה

1. מעשי הנאשם פגעו בערכים החברתיים של הבטיחות בדרכים, שמירת החיים והגוף, שמירת הסדר הציבורי, והזכות לשלווה ולאוטונומיה.
- בנסיבות, מידת הפגיעה בערכים החברתיים האמורים, הינה משמעותית.
2. העונש המירבי הקבוע לעבירת הסחיטה בכוח, בחלופה בה הורשע הנאשם - סעיף 427 סיפא לחוק העונשין - הינו 9 שנות מאסר.
3. הנאשם אמנם הורשע בעבירה של סחיטה בכח, אולם המאפיין המרכזי של הביטוי המעשי של העבירה שביצע הנאשם הינו הסיכון התעבורתי. משכך, יש לבחון את מרכיבי מתחם העונש ההולם מנקודת המבט של המעשה הפיזי, על משמעויותיו, ולא דוקא על פי סעיף העבירה בו הורשע הנאשם.
4. אין צריך לומר שהערך של חיי אדם הוא הערך החברתי הגבוה ביותר. ממילא, מעשים המסכנים אותו מצדיקים תגובה עונשית משמעותית.

שני פסקי הדין הבאים, דומים במאפייניהם העיקריים לענייננו.

בע"פ 10932/07 **ג'ורג' לזנס** נ' **מדינת ישראל** (פורסם בנבו, מיום 31.03.08), המערער הורשע בעבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה וחבלה במזיד ברכב. נטען נגדו כי לאחר שלא הספיק לרדת מהאוטובוס בתחנה שרצה, ביקש מהנהג לעצור את האוטובוס שלא בתחנה. הנהג סירב, שכן היה במקום סיבוב מסוכן. המערער דרש ממנו, בצעקות, לעצור, וכשהוא לא עצר, תפס המערער בחזקה את ידו הימנית שהיתה על ההגה, והכה אותו בפניו. האוטובוס הוטה ימינה ושמאלה, אך הנהג הצליח להשתלט עליו ולעצור. המערער התיישב על רגלו של הנהג, הנהג פתח את דלתות האוטובוס, והמערער ירד, השליך אבן שפגעה בידו ובמותנו של נוסע, ואבן נוספת שפגעה בנהג וניפצה חלון באוטובוס, ונמלט. בית המשפט המחוזי גזר על המערער 18 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי ופיצוי.

בית-המשפט העליון ציין כי המעשה שביצע המערער חמור ומחייב רכיב של מאסר בפועל, אך בהתחשב בכך שמדובר במעידה חד פעמית ובנסיבותיו האישיות של המערער, הפחית את עונשו לשישה חודשי מאסר בפועל, וציין כי במידה והמערער ימצא מתאים לכך, ניתן יהא לשקול כי שלושה חודשים מתוך התקופה ירוצו בעבודות שירות.

בת"פ 8373/05 **מדינת ישראל** נ' **אבו ג'ודה עאדל וג'ודה ג'מאל** (פורסם בנבו, 02.06.08), הנאשם 1 הורשע בעבירות של תקיפה בנסיבות מחמירות הגורמת חבלה ממשית, סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה וסחיטה באיומים (שתי עבירות), והנאשם 2 הורשע בעבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות הגורמת חבלה. נטען כי הנאשמים נסעו באוטובוס ובו 50 נוסעים, בדרכם מכיוון כסיפה לכיוון ים המלח, ולאחר שעברו את ערד, בירידות סדום, הנאשם 1 ביקש מהנהג לעצור את האוטובוס על מנת שיוכל לרדת. הנהג סירב לעצור והסביר כי העצירה במקום אסורה ומסוכנת. בתגובה, לחץ הנאשם 1 על כפתור ההילוכים של האוטובוס, החליף את ההילוך מרביעי לראשון כשהאוטובוס נמצא בנסיעה בירידה בסיבוב מסוכן ביותר, ואיים על הנהג שאם לא יעצור הוא יגע לו בהגה. הנהג אחז בהגה בחוזקה, על מנת לייצב את האוטובוס והאט את מהירות הנסיעה. הנאשם 1 תפס את ההגה ומשך אותו, כשהאוטובוס נמצא בנסיעה בסיבוב על שפת תהום, ואיים על הנהג שיהפוך את האוטובוס. הנהג המשיך לאחוז את ההגה בחוזקה וביקש מהנאשם 1 שיחדל ממעשיו כיוון שהוא מסכן את חיי הנוסעים. אחד הנוסעים נחלץ לעזרת הנהג, תפס את ידו של הנאשם 1 ואמר לו שהוא מסכן את כולם, והנאשם 1 קילל אותו ואיים עליו שיפגע בו ובמשפחתו. אז קירב את ידו לפניו של הנהג ואיים כי יכה אותו באגרוף, והכל כשהאוטובוס בנסיעה בסיבובים בירידה לים המלח. אותו נוסע משך את הנאשם 1 לאחור, ובתגובה הנאשמים החלו להכות אותו ואיימו להשליכו מהאוטובוס. כתוצאה מכך הנוסע נפל ונחבל בגופו. הנאשם 1 המשיך לאיים על הנוסע והנהג כי יהרוג אותם ואת משפחותיהם.

בית-המשפט המחוזי ציין, כי בשתי נקודות זמן נשקפה סכנה חמורה לו ולנוסעי האוטובוס. שירות המבחן ציין כי הנאשם 1 לא לוקח אחריות על מעשיו, אך המליץ להימנע משליחתו למאסר בפועל. ובית המשפט הטיל עליו 8 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי ופיצוי. ערעור שהוגש על ידי הנאשמים נמחק בהסכמה (ע"פ 6356/08 מיום 22.09.08)

5. מעשה הנאשם לא היה מתוכנן והוא בא בתגובה להתפתחות עניינים שלא היתה צפויה מראש.

הנאשם ביצע את מעשיו בעצמו, לבדו, מבלי שאחר השפיע עליו.

הסכנה הכרוכה בהסטת הגה של רכב הנמצא בנסיעה, על ידי מי שאינו נהג הרכב, בכלל, רבה וחמורה. על אחת כמה וכמה כשמדובר באוטובוס ובו למעלה מ- 50 נוסעים, הנוסע במהירות של כ- 100 קמ"ש. כפי שניתן לראות בסרטון המתעד את האירוע, הנאשם ניסה להסיט את הגה האוטובוס בכוח רב. לולא תגובת המתלונן, המיידית והנחרצת, יכל להיגרם אסון נורא.

נקל לשער את האימה שאחזה במתלונן ברגעים בהם הנאשם גהר מעל ההגה ומשך אותו, פעם אחר פעם, בכח, כשהמתלונן עצמו אווז בהגה בכח כדי למנוע את סטיית האוטובוס. בסרטון רואים את הבלימה הפתאומית של האוטובוס, שהניעה את יושבי, וביתר שאת את עומדי, האוטובוס, ואת ההתנדנדות מצד לצד של נוסעי האוטובוס. ניכר כי הנוסעים אינם מבינים את פשר ההתרחשות - ונראה שזו הסיבה שהם לא הגיבו בצורה חריפה יותר.

בסופו של דבר, איש מנוסעי האוטובוס לא נפגע.

הנאשם עשה את מעשהו כדי לאלץ את נהג האוטובוס לעצור את האוטובוס במקום בו ביקש, כדי שיוכל לרדת ממנו.

6. בענין לזנס שהובא לעיל, דובר במערער כבן 41, אב לשבעה ילדים, בעל אורח חיים נורמטיבי, העובד כ- 20 שנה במקום עבודה קבוע. ניכר היטב מפסק הדין כי בית-המשפט התחשב מאוד במשפחתו מרובת הנפשות של המערער ובהשפעת העונש שיוטל על המערער על האפשרות שלו להמשיך ולפרנסה מעבודתו. העונש שהוטל על המערער נעוץ בנסיבותיו המיוחדות של המערער. אין ללמוד מפסק הדין כי ברגיל העונש הראוי למי שמסכן חיי עשרות נוסעים הינו מאסר בפועל של חודשים ספורים. כפי שכבר צוין, חיי אדם הם בראש מעייני החברה ובהתאם לכך מעשים המעמידים חיי אדם בסכנה ראויים לענישה משמעותית.

7. בהתאם לצורך לקיים יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמתו של הנאשם ובין העונש שיוטל; ובהתחשב בערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירה; במידת הפגיעה בהם; במדיניות הענישה הנהוגה; ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה; אני קובע כי מתחם העונש ההולם למעשי העבירה שביצע הנאשם הוא בין 8 ל- 30 חודשי מאסר בפועל.

8. שירות המבחן ציין בתסקירו כי הנאשם אינו מעונין בסיוע טיפולי, והמליץ להטיל עליו מאסר בעבודת שירות.

אינני מוצא לנכון לקבל את המלצת שירות המבחן.

כידוע, עמדת שירות המבחן בנוגע לעונש שיש להטיל על נאשם, היא בבחינת המלצה שאינה מחייבת את בית

המשפט (ראה למשל, ע"פ 4295/15 ג'אבר אלצאנע נ' מדינת ישראל - פורסם בנבו, 2.5.16; רע"פ 4144/15 אבו אלטיף נ' מדינת ישראל - פורסם בנבו, 16.6.15).

שיקולי שירות המבחן בהמלצותיו, אינם חופפים לשיקולי בית המשפט בגזירת הדין. שירות המבחן מתמקד בעיקר בנאשם ובטובתו (לעתים טובת הנאשם עולה בקנה אחד עם טובת הציבור), ואילו בית המשפט מחויב לשקול אינטרסים רבים ורחבים יותר. בנוסף לכך, שירות המבחן רשאי להמליץ כל המלצה שנראית בעיניו, ללא הגבלה של ממש, ואילו שיקול דעת בית המשפט בענישה, מובנה בחוק ומושפע ממרכיבים ומעקרונות משפטיים שאינם נמצאים על סדר יומו של שירות המבחן.

9. הנאשם אמר כי הוא מעונין לחזור לשירות צבאי וסנגורו מסר כי גורמי הצבא איתם היה בקשר מסרו לו כי בתום המשפט יוחלט האם להשיב את הנאשם לשירות צבאי אם לאו. לא התקבלה כל הודעה רשמית מהצבא האומרת שלמרות מעשה הנאשם הצבא מוכן לקבלו חזרה לשירותיו ושהדבר תלוי רק בסוג העונש שיוטל עליו. יש להניח שהצבא נותן משקל גם למעשה עצמו, בנפרד מסוג ומידת העונש שנקבע. מכל מקום, אין המדובר בשיקול על המבטל כל אינטרס אחר או גובר עליו. בסופו של דבר העיקרון המנחה בענישה הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם לבין העונש המוטל, וכאן, חומרת המעשה רבה וכך גם מידת אשמו של הנאשם.

10. הנאשם צעיר כבן 19. בעת ביצוע המעשה הוא היה חייל בשירות חובה. ללא עבר פלילי. הוא הודה בעובדות כתב האישום המתוקן שהוגש נגדו וחסך זמן שיפוט. זהו מאסרו הראשון ויש להניח שהוא ישפיע עליו ועל משפחתו. נתונים אלה נזקפים לטובתו ומצדיקים הימנעות ממיצוי הדין אתו.

11. לדעתי, עשיית מעשה מסוכן, מכון, הטומן בחובו סיכון ממשי, מידי, שכל בר דעת צופה אותו, של חיי עשרות בני אדם, מצדיק מאסר בפועל לתקופה משמעותית, גם אם בסופו של דבר איש לא נפגע. מבחינה זו, עונש המאסר שהתביעה דורשת, איננו מחמיר עם הנאשם. אלא שבדרך כלל מעשה כזה נכנס לגדר העבירה של סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה, לפי סעיף 332(2) לחוק העונשין, שהעונש הקבוע לצדה הינו 20 שנות מאסר. כאן, כתב האישום המקורי ייחס לנאשם עבירת סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה, אולם בהמשך, במסגרת הסדר הטיעון אליו הגיעו הצדדים, העבירה שיוחסה לנאשם ובה הוא הורשע, הינה סחיטה בכח. יש לתת משקל לשינוי סעיף העבירה במסגרת הסדר הטיעון.

12. נוכח כל האמור, אני דן את הנאשם לעונשים הבאים:

א. 9 חודשי מאסר בפועל, בניכוי תקופת מעצרו.

ב. 6 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים מיום שחרורו מהמאסר, שלא יעבור עבירת אלימות שהיא פשע.

זכות ערעור תוך 45 יום.

/

ניתן היום, ה' אב תשע"ח, 17 יולי 2018, בנוכחות הצדדים.